

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 74 · MATURA USTNA 2027–2028

MIEJSCE · KONTEKST: PAN TADEUSZ

PRÓG, KTÓREGO NIE MA

Pytanie jawne 74: „Miejsca ważne w życiu człowieka. Omów zagadnienie na podstawie Miejsca Andrzeja Stasiuka. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Proponowany kontekst: Pan Tadeusz Adama Mickiewicza.

TEŻA W JEDNYM ZDANIU

Miejsce jest ważne nie przez swój wygląd, tylko dlatego, że łączy pamięć ludzi, wspólne rytuały i poczucie przynależności.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

„Miejsce” Stasiuka pokazuje, że o znaczeniu miejsca decyduje pamięć wspólnoty, a nie tylko budynek, który można przenieść.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Stasiuk i Mickiewicz dowodzą, że ważne miejsce żyje w pamięci i języku ludzi, nie tylko na mapie.

SCHEMAT ODPOWIEDZI

Pusty plac, reakcja turysty, wspomnienie starca, myśl o tym, że miejsca nie da się przenieść. Porównanie z Litwą w „Panu Tadeuszu”. Wniosek: miejsce to punkt na ziemi, ale ważne staje się dzięki temu, co ludzie w nim przeżyli. Ocalić zabytek — cenne. Ocalić jego znaczenie — to wymaga pamięci o wspólnocie.

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Teza — Co tworzy miejsce ważne dla człowieka poza jego materialnym wyglądem?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Pamięć, relacje, wspólne obrzędy i poczucie przynależności. Budynek może zniknąć, a znaczenie miejsca nadal trwać; sam przeniesiony budynek nie przenosi wszystkich dawnych więzi.

2. Dwa spojrzenia — Co na pustym placu widzi turysta, a co narrator?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Turysta widzi ślad po zabranej cerkwi i fotografuje pustą przestrzeń. Narrator pamięta dawny układ wnętrza i życie wokół świątyni; potrafi wskazać miejsce progu.

3. Starzec — Dlaczego wspomnienie starszego mężczyzny pozwala zrozumieć sens tytułu?

KIERUNEK ODPOWIEDZI W cerkwi został ochrzczony, a jego ojciec pracował przy jej dachu. Wskazuje dawne domy i wymienia ludzi. Przestrzeń łączy pokolenia oraz porządkuje pamięć o własnym życiu.

4. Kontekst — Jak w „Panu Tadeuszu” miejsce istnieje mimo oddalenia autora? Czym różni się to od sytuacji narratora Stasiuka?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Mickiewicz na emigracji przywołuje Litwę i Soplicowo w obrazie krajobrazu oraz obyczajów. Narrator Stasiuka jest na miejscu po cerkwi, ale musi wyobrazić sobie utraconą wspólnotę. Oba teksty pokazują rolę pamięci w podtrzymywaniu znaczenia przestrzeni.

5. Pytanie komisji — Czy przeniesienie cerkwi do muzeum ją ocaliło?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Ocaliło budynek, ale nie miejsce. W muzeum cerkiew jest eksponatem, a na swoim miejscu była częścią życia.

6. Pytanie komisji — Po co narrator opowiada fotografowi o cerkwi?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Żeby pamięć nie zginęła. Słowo zastępuje to, czego już nie ma.